



TÜRKISTAN

janubiy.kz

janubiy.kz

Жанубий Қозғистон

1991 йил 5 апрелдан чиқа бошлаган
Сешанба, пайшанба ва шанба күнлари чиқады

2025 йил 12 июль, шанба, №71 (3572).

>>> Президент



СУВ – МИЛЛИЙ ХАВФСИЗЛИК МАСАЛАСИ

Kazinform. Қозғистон учун сув стратегик ахамиятта эга миллий хавфсизлик масаласидир. Бу ҳақда КР Президенти Қасим-Жұмарт Тұқаев Сув хұжалиги ходимларини давлат мүкофотлари би-лан тақдирлаш маросимида таъкидлади.

– Бугун сув хұжалиги ходимлары куни. Аввали, касб байрамингиз билан барчанғизни табриклайман. Сув дүнәдеги барча мамлакатлар учун улкан ахамиятта молик стратегик захирадир. Юртимиз ҳудудлары бепоен. Бироқ мамлакаттамыз ҳудудининг ярмидан зілдің чүл ва ярим чүлпілардан иборат. Шуннинг учун Қозғистон учун сув масаласи миллий хавфсизлик масаласидир, десек, мұбалаға бўлмайди, – деди Президент.

Юртбоши сув хұжалиги доимо давлат томонидан алоҳида эътиборда бўлиб келганини таъкидлади.

(Давоми 2-бетда).►

ҚОЗҒИСТОН СУПЕРКОМПЬЮТЕР ДАВРИГА ҚАДАМ ҚҮЙДИ



**ҚАСИМ-ЖҰМАРТ ТҰҚАЕВ
МИЛЛИЙ СУПЕРКОМПЬЮТЕР
МАРКАЗИНІ ИШГА
ТУШИРИШ МАРОСИМИДА
ИШТИРОК ЭТДИ**

Бугунги кунда илм-фар, таълим, іктисодиёт ва давлат бошқаруви соҳаларида рақами технологиялар ҳал құлувчи ахамият касб эттеган бир пайтада, Қозғистон ўз илмий-техникавий салоҳиятини яна бир поғонағы олиб чиқди.

Қозғистон Республикаси Президенти Қасим-Жұмарт Тұқаев рақами тараққиёт соҳасидаги навбатдаги улкан қадам – Alemcloud Миллий суперкомпьютер марказини ишга туширish маросимида шахсан иштирок

этди. Ушбу марказдаги янги суперкомпьютер NVIDIA H200 графика процессорлари асосида жаратылган бўлиб, бугунги кунда Марказий Осиё минтақасидаги ёнг илгор ҳисобланади.

Суперкомпьютер тизими Қозғистон Республикаси Рақами тараққиёт, инновациялар ва аэрокосмик саноат вазирилги ҳамда ҳалқаро ҳамкорлар томонидан ўрнатилиб, фойдаланашига топширилди. Унинг FP8 форматидаги ҳисоб-китоб қобиляти юқори самарадорликни таъминлаб, көнг кўламли илмий ва технологиявий вазифаларни ҳал қилиш имконини беради.

Давлат раҳбари ўз сўзида мақзуру ташаббусини ахамия-

тига алоҳида тұхтапиб, суперкомпьютерни ишга туширish мамлакаттинг стратегик соҳаларни рақамлаштириш, сунъий идрок, маълумотлар таҳлили ва инновацион лойиҳаларни ривожлантириша мұхим қадам еканини таъкидлади.

Суперкомпьютернинг ҳисоблаш күввати нейрон тармоқ ечимларини жаратадиган лойиҳаларда ва университетлар, илмий марказлар, шунингдек, давлат муассасалари ҳамда хусусий компаниялар томонидан фойдаланилиши мумкин.

Akorda.kz.
маълумотлари
асосида.

СУНЬИЙ ИДРОК – ТАРАҚҚИЁТНИНГ ЯНГИ БОСҚИЧИ



Замонавий дунёда ахборот технологиялари шунчаки кулагиллик воситаси эмас – балки давлат мустақиллiği, миллий хавфсизлик, иктиносиди барқарорлик га глобал рақобатдошлиқ мезонига айланбай бормоқда. Бу ҳақиқатни англаган Қозғистон сўнгги йилларда рақамлаштириш соҳасида жиддий ва қатъий қадамлар ташламоқда.

Мамлакатда рақами тараққиёт факат техник жарайён эмас, балки ижтимоий, мағкуравий ва сиёсий ислоҳотлар билан уйғунашган миллий стратегия сифатида амалга оширилмоқда.

Президент Қасим-Жұмарт Тұқаевнинг ташаббуси билан Қозғистонда рақамлаштириш масаласи давлат сиёсати даражасига олиб чиқилди. Бугун “Рақамли Қозғистон” стратегияси нафакат иктисолдётнинг рақами сегментларини, балки бошқарув, таълим, тибиёт, экология ва суд-хуқук тизимини қамрап олмоқда.

Қозғистонда яратилган Alemcloud суперкомпьютери, SmartCity Astana, AlemLLM тип моделни, AI Kitap таълим платформаси, Baspana Hub уй-жой экотизими ва AI-Терапевт каби лойиҳалар мамлакатнинг рақами инфраструктулмаси қандай изчил ва стратегик равишда шакллаштанини кўрсатиб турибди.

Бу лойиҳалар нафақат юқори технологияларни, балки инсон манфаатига хизмат қиласидан шаклларни намоён этимоқда.

Масалан, SmartCity Лойиҳаси фуқаролар хавфсизлиги ва шахар инфраструктулмасини самарали бошқарыша қаратилган. AI Kitap ҳар бир ўқувчига шахсий ёндашувни таъминлласа, Baspana Hub уй-жой соҳасида очиқлик ва шаффофликни яратади.

Қозғистонда рақами иктисолдётлар жараёнда маҳаллий мутахассислар, ёш мұхандислар ва тадбиркорлар салоҳиятини тўлиқ ишга солмоқда. Мамлакатда пайдо бўлаётган стартаплар – бунинг яққол мисоли. Bіgupco, Surfaisce.pro, OlympiQ каби лойиҳалар нафақат ички бозорда, балки ҳалқаро майдонда ҳам мұваффақият қозонмоқда.

Бу Қозғистоннинг рақами иктисолдётти импорт эмас, экспорт салоҳиятига эга эканини кўрсатади.

РАҚАМЛАШТИРИШ – ДАВLAT БОШҚАРУВИДА

Президент ташаббуси билан давлат бошқарувига ҳам сунъий идрок жорий этила бошлади. Масалан, AI-протокол агенти йиғилишлар баённомаларини автоматик шаклда тайёрлади. PACS тизими эса тиббий тасвирлар асосида онколог касалларини эрта аниқлаш имконини беради. Бу фуқароларга хизмат кўрсатишида шаффофлик ва тезкорлини оширади.

Бундан ташқари, “Ягона дарча” ва “электрон ҳукумат” платформалари орқали давлат хизматлари рақами шаклга тайёзилди. Фуқаролар давлатта мурожаат килишида навбат ва қоғозбозликка эмас, онлайн ечимларга таянаётган янги давр бошланди.

(Давоми 2-бетда).►

САРМОЯ ВА САЙЁХЛИКДА ЯНГИ БОСҚИЧГА ҚАДАМ



**ВИЛОЯТИМИЗДА ҲАЛҚАРО ҲАМКОРЛИК, ҚҰШМА ЛОЙИҲАЛАР ВА ЧУҚУР
ҚАЙТА ИШЛАШ ЙЎНАЛИШЛАРИДА КЕЛИШУВЛАР АМАЛГА ОШИРИЛМОҚДА**



Бугунги дунёвий иктисолдёт шароитида ҳар бир минтақа ўз имкониятларини ҳалқаро майдонда нағоюз этиш, бевосита хорижий сармояларни жалб қилиш орқали янги иш ўринлари яратиш ва саноатни замонавийлаштиришга интилоғати. Туркiston вилояти ҳам бу жараёнда фаол ва очиқ сиёсат олиб бормоқда.

Вилоят ҳокими Нуралхан Күшеров навбатдаги расмий мұлқот чогида Хитой Ҳалқ Республикасининг Шанхай шаҳридан ташриф буюрган йирик сармоялорлар делегациясини қабул қилди. Учрашувда Туркiston вилоятининг саноат ва сайдеҳлик соҳаларидаги улкан салоҳияти, маҳсус иктисолдёт минтақалар ва истиқболли лойиҳалар ҳақида атрофлича маълумот берилди.

– Тарихий ва маънавий қадариятлар маскани. Туркistonда хуш келибисиз! Вилоятимиздинг сайдеҳлик салоҳиятini жонға машхур Шанхай шаҳрида көнг тарғиб қилиши, түкимачилик ва тайёр кийим ишлаб чиқарыши соҳасида янги корхоналар барпо этиши масалалари дикқат марказида бўлди. Бу ташаббус вилоятимиз учун

тақлифлар нафақат минтақани иктисолдёт ишлаб чиқарыши, балки ишсизликни камайтириш, маҳаллий экспорт ҳажмини ошириш ва хорижий технологияларни жалб этишида мұхим ахамиятта.

Құшма музокаралар якуннан томонлар илгари сурьланган таклифларни ҳар томонлама чуқур ўрганиш, зарур хукуқий-ташқиий хужжатлар устида иш олиб бориш ва яқин келажакда лойиҳаларни амалий босқичга ўткашиб келишиш олдилар. Бундай учрашувлар Туркiston вилоятининг жаҳон иктисолдётидаги ўрнини мустаҳкамлаш, сармоявий мұхитни янада яхшилаш ва бутун минтақани иктисолдёт юксалиш

покомотивига айлантиришда мұхим ахамиятта.

Туркiston нафақат тарихий ва маънавий марказ, у бугунги кунда саноат, сайдеҳлик ва аграр саноат мажмусаси орқали ҳалқаро иктисолдёт муносабатларда фаол иштирок этишини максад қилган замонавий минтақа. Хитой каби йирик иктисолдёттә Марказий Осиёниң юраги саналмис Туркiston ўртасидаги ҳамкорлик нафақат минтақавий, балки дунёвий даражада мұхим натижалар бериси мүккабар.

**Вилоят ҳокимининг
матбӯт хизматы
маълумотлари асосида.**

ЖАҲОН АХБОРОТ МАЙДОНИГА ҚАДАМ

Kazinform. Мамлакат тараққиётининг асоси бўлган ахборот майдони бугун янги босқичга кўтарилимоқда. Ахборот хавфсизлиги, мустақил фикр, таҳлилий ёндашув ва журналистик масъуллият – бугунги кунда ҳар бир давлатнинг ахборот сиёсатини шакллантирадиган мұхим пойдөвлорлариди.

Қозғистондаги Ҳалқаро журналистика мактабининг или битирив маросими айнан шу янги йўналишинг англа-түвчи рамзий воқеъл бўлди. Президент Телерадиомажмуси ҳамда Maqsut Narikbayev University ҳамкорлигига ташкил этилган мазкур мактаб нафақат илмий-назарий билим бериси, балки амалиёт ва ҳалқаро стандартларга мос мутахассислар тайёлралашга алоҳида этибор қарардади.

Жорий йилда мактабнинг “Ҳалқаро журналистика” йўналиши бўйича таълим олган 25 нафар битирувчи талабалар диплом соҳиби бўлди. Ушбу дастур журналистика, ҳуқук, иктисолдёт ва IT каби тўрт мұхим йўналишинг камар олган бўлиб, замонавий медиа мұхитиде кенг қамрови билимга эга бўлган мутахассисларни тайёлралди.

Мұхими, барча битирувчилар Қозғистоннинг етакчи ОАВларидаги амалиёт ўтшар баробаридаги шахсий медиа лойиҳаларини амалга оширган ва улар 11та расмий нашрда эълон қилинган.



СУВ – МИЛЛИЙ ХАВФСИЗЛИК МАСАЛАСИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

– 2023 йилдаги Мактубимда сувдан са-
марали фойдаланиш масаласига алоҳида
эътибор қаратдим. Мамлакатимизда Сув
захиралари ва ирригация вазирлиги ташкил
этилди. Бу борада аниқ вазифалар бел-
гиланиб, кенг кўлумли ислоҳотлар амалга
оширилди. Янги Сув кодекси қабул қилинди.
Йирик инфратузилма лойиҳалари амалга
оширилмоқда. Сув хўжалиги иншоотларини
куриш ва тикилаш учун катта маблаг ажра-
тилди. Хориждан сармоя жалб этилмоқда,
– деди Қасим-Жўмарт Тўқаев.



СУНЬИЙ ИДРОК – ТАРАҚҚИЁТНИНГ ЯНГИ БОСҚИЧИ



(Давоми. Боши 1-бетда).

Қозғистонда рақамлаштириш эндиғина
бошланган ҳаракат эмас. Бу – тизими,
стратегиялари ва кенг камровли миллий
тараққиёт шаклига айланди. Президент
Қ. Тўқаев бошчилигида амалга оширилаб-
таган бу жараён мамлакатни нафақат иқти-
содий, балки заковат жиҳатидан ҳам янги
босқичга олиб чиқмоқда.

Янги, инсон манфатига хизмат қиувчи,
миллий мустақилликни кафолатловчи
рақамли тараққиёт – Қозғистоннинг янги
тарихи яратилмоқда. Демакки, Қозғистон
үзининг рақобатбардошлигини фақат та-
биий захираларга эмас, балки ахборот, би-
лим ва технологияга таянган ҳолда мустах-
камлашни мақсад қилган. Бунинг учун эса
инновацион лойиҳалар қўллаб-куватлан-
моқда, уларни маҳаллий ва ҳалқаро бозор-
парга чиқариш муҳим вазифа ҳисобланади.

Президент Қасим-Жўмарт Тўқаевнинг
Миллий суперкомпьютер марказига ташри-
фи чигорида маҳаллий IT-loyihalar bilan
танишгани – бу жараённинг юкори сиёсий
дараҳадаги устувор йўналиш эканини яна
бир бор тасдиқлади.

Тақдим қилинган лойиҳалар ичидаги
SmartCity Astana алоҳида эътиборга лойик.
Сунъий идрок асосида фаолият юрита-
диган 100 мингдан ортиқ камера орқали
шаҳарнинг рақамли тизими яратилади. Бу

нафақат хавфсизликни таъминлаш, балки
худудни самарали бошқаришда янги даврни
бошлаб беради. Лойиҳа хусусий шериклик
асосида амалга оширилаётгани эса давлат
ва бизнес ўртасидаги ижобий ҳамкорлик мон-
дели сифатида эътироф этилмоқда.

ALEMMLM: МАҲАЛЛИЙ ТИЛДА ВА ДУНЁВИЙ ДАРАЖАДА

Технология фақат техник қурол эмас – у
миллий мағфура, тил ва маданиятини ҳам
мустахкамлайди. Қозок тилдаги йирик тил
модели – AlemLLM – шунга яқол мисол. Бу
войиҳа ахборот муюмаласини автоматлашти-
тириш, маҳаллий тилдаги рақамли контент-
ни кўпайтириш ва ижтимоий хизматларни
миллий тилни етакчи ўринга олиб чиқиши
катта аҳамиятга эга. Бу шакт давлат идора-
лиридан тортиб, таълимни ва бизнес соҳаси-
гача кенг қўлланиши мумкин.

СУНЬИЙ ИДРОК ИНСОН ХИЗМАТИДА

Рақамли лойиҳаларнинг асосий мақса-
ди – фуқаролар ҳаётини енгиллаштириш.
Масалан, AI Kitap рақамли таълим платфор-
маси ҳар бир ўқувчига шахсий ёндашувни
таъминлади. Baspana Hub – уй-жой бо-

зорида шаффофлик ва қўлайлик яратади.
AI-Терапевт ва PACS тиббиётда инсон са-
ломатигини ҳимоя қилишда янги босқични
бошлади.

Буларнинг барчаси шунчаки лойиҳалар
эмас – балки ижтимоий таъсири юкори бўл-
ган стратегик ечимлардир.

РАҚАМЛАШТИРИШ ЛОЙИҲАЛАРИ – ЯНГИ ИҚТИСОДИЁТ ПОЙДЕВОРИ

Президентга тақдим этилган лойиҳалар
инчидаги сунъий идрокка оид гоялар алоҳида
урин эгаллайди. Масалан, Binyo.co логистика
соҳасида, Surfaice.pro эса қурилиш саноа-
тида инновацион ечимлар билан ҳалқаро
миқёсда мудафқият қозонмоқда. Бу ло-
йиҳалар давлат томонидан берилган имко-
ниятларни қандай самарали фойдаланиш
мумкинлигини кўрсатмоқда.

ТАҲЛИЛ ХУЛОСАСИ: ҚОЗҒИСТОН ҚАЙСИ ЙЎЛНИ ТАНЛАДИ?

Агарда рақамли трансформацияни ин-
дустрислар тараққиётини навбатдаги босқичи
деб қабул қиласак, Қозғистон бу жараёнда
кузатувчи эмас, балки фаол иштирокчига
айланди. Сунъий идрок, маҳаллий тил мо-
деллари, рақамли таълимни ва тиббиёт ечим-
лари – буларнинг барчаси янги иқтисодиёт-
нинг асосий устунлариди.

Президент Тўқаевнинг ташабbusлари
шундан далолат беради, Қозғистон ўз
рақамли истиқболини мустаҳкам концепция
асосида барпо этмоқда. Бу эса мамлакатни
фақат минтақавий эмас, балки дунёвий
рақобатда ҳам салоҳияти иштирокчига ай-
лантириши мумкин.

Авазхон АБДУФАТТОХ.



ЭЛНИНГ МУЛКИ – ЭЛ ИХТИЁРИДА

51 МИНГ ГЕКТАР ЯЙЛОВ ХАЛҚ ИХТИЁРИГА ҚАЙТАРИЛДИ

Вилоятимизда ер захираларидан оқилона фойдала-
ниш ва давлат манфаатларини ҳимоя қилиш борасида
изилч чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Минтақа-
даги умумий ер жамғармаси ҳозирда 11 миллион 610,3
минг гектарни ташкил этиди. Шундан аксарият қисми
кишориҳаллиги мақсадларида фойдаланилмоқда.

Айни пайтда фойдаланилмаётган ёки қонунга зид холат-
да ишлатилган ер майдонларини давлат тасарруфига қайтариш
тадбирлари тўхтосвиз давом этмоқда. Бу йўналишда
вилоят ҳокимининг ташабbus билан идоралароро махсус
иши гурӯҳ шакллантирилган бўлиб, улар аниқ режас асоси-
да иш олиб бормоқда.

Жорӣ йил якуннагача вилоят бўйича умумий ҳисобда 110
минг гектар ерни давлат тасарруfига қайtариш режалаш-
тирилган бўлса, бугунги кунга келиб, режа 50 фоиз бажа-
рилди. Бу ҳақда вилоят ҳокими Нуралхан Кўшеров раҳбар-
лигида ўтказилган йигилишига маълум қилинди.

Тадбирда сўзга чиқкан вилоят ер муносабатлари бош-
қармаси раҳбар Ергали Тилеген бу борада амалга ошири-
лаётган тадбирларга батафсил тўхтади.

Вилоят ҳокими мутасади ташкилот раҳбарларига бел-
гиланган режа ижроси эса – мамлакатнинг ишларни кучайтириш позимлигини алоҳида таъ-
кидлади.

Вилоят ҳокимининг матбуот хизмати.

ДАРЁЛАР ҚУРИГАН ЗАМОН – ҲАЁТ СИНОВГА ТУШАР

СТРАТЕГИК МАСАЛА ПРЕЗИДЕНТ НАЗОРАТИДА

Сув масаласи Қозғистон учун страте-
гик муммодир. Бу нафақат сурʼолидагини ерлар, киши-
лоп ҳўжалиги ва энергетика соҳалари, балки миллий
хавфсизлик ва келажак авлод, тақдирни билан бе-
восита боғлиқ. Шу нуқтаи назардан, Қасим-Жўмарт
Тўқаев ўз нутқларида қайта-қайта таъкидлайди: «Қозғистон сув за-
хираларини мухофаза қилиш ва улардан оқишло-
на фойдаланиш борасида миллий стратегияни амал-
ла ошириши лозим. Бу барча дараҳадаги сиёсатни
устувор йўналишига айланishi керак».

Давлатимиз раҳбари томонидан тасдиқланган «Сув хавфсизлиги
концепцияси – 2030» ва кейнинг беш
йилликда амалга оширилаётган «Сув за-
хираларини бошқариш» миллий
дастури доирасида мамлакат бўйлаб
катта ўзгаришлар юз бермоқда. Қал-
чагай сув обморининг янгиланиши,
Чордара, Кенес, Арис-Туркистон ка-
напарининг тозаланиши ва тикиланиши
бевосита далаларга сув етказиш
самарадорлигини ошириди.

2024 йилнинг ўзида Туркистон ви-
лоятида 72ta янги вертикал дренаж
кудуклари қазилди. Бўген сув обморин-
ни қурилишни деҳқонлар учун ҳаёт сувининг
кўшишмани манбаи бўлди. Қозғистон бугунги кунда ҳамда кела-
жакда сув муммопарини ҳам этишда
Марказий Осиёда етакчи давлат си-
фатида намоён бўлмоқда.

СУВ – ЭКОЛОГИК ВА МАЊАВИЙ ҚАДРИЯТ

Қозғистонда табията, жумладан,
сувга нисбатан ҳурмат авлоддан-
авлодга ўтиб келмоқда. Элимизда
сув ироғарчилиги, ифлосланниши,
ноқонуний фойдаланишиши қарши
қатъий чоралар кўрилмоқда. Шу боис,
Президент Қасим-Жўмарт Тўқаев Қо-
зғистон Республикасининг Экология
кодексига махсус бобни киритди. Унда
сув манбаларини мухофаза қилиш,
қайта тикилашни қатъий белгилаб берил-
ган.

Минг йиллик тарихга эга ҳалқимиз-
нинг қадриятларида сув мұқадас.
Қуръони Каримда таъқидланғанидек:
«Барча тирик мавжудотни сувдан (пай-
до) кинганимизни кўрмадиларми?».

Сув – нафақат жисмоний эттиёж,
балки руҳий ва мањавий барқарорлик
манбаи. Сув билан боғлиқ ҳалқ мақол-
лари ва ҳикматлар бу неъматга бўлган
чукур эҳтиромни намоён этади: «Да-

рёсини қадрлаган ҳалқ ҳаётнинг изини
топади», «Булоқсиз дарё сўнади», «Бу-
лоқ кўрсанг – кўзини оч!», «Сув келтир-
ган – элда азиз».

ҲАР БИР ҚАТРА УЧУН МАСЪУЛИЯТ

Мамлакатимиздаги ҳар бир ҳўжалик, деҳқон, ҳокимият, шифокор, мұ-
хандис, болалар боғчасидан тортиб,
университет профессоригача сувнинг
ахамиятини билиши, англаша ва хи-
моя қилиши зарур. Бу умуммиллий
ғамхўрлик, умумдавлат мажбурият. Бу
инсонпарварликнинг янги босқичидир.

Президентимиз БМТ миқёсида сув-
ни дунёвий сиёсатнинг марказига олиб
чиққани, ҳалқаро ҳамжамият томонидан
эътироф этилиши – барчамиз учун ифтихордир. Бу ташабbusнинг
амалдаги ижроси эса – мамлакатнинг
барча фуқаролари, ҳар бир тумандаги
сувчи, ҳар бир мираб, сувни ҳаёт деб
билган ҳар бир инсоннинг кўлида.

СУВ – ТАҚДИРИМИЗ

Тоза сув – тоза ҳаёт. Қурғочилик
хавфи кучайиб бораётган бугунги
дунёда сув захиралари учун кураш ку-
чаймоқда. Биз ҳам уни ардоқлаб, сақ-
лаб, эртанги кунга етказишмиз керак.

Сув – бу кўринимас жавоҳир. Унинг
қадрни ташна пайтда англаймиз.
Аммо инсонийликни сув куримасдан
ангглаш, ҳалқ руҳини курғоқчилик кел-
масдан англаш – бу замонавий фуқа-
роликнинг, Янги Қозғистон онгнинг
энг юксак қиёфасидир.

Авазхон АБДУФАТТОХ.



авлоднинг тинч ва фаровон умрига
кафолат. Шу боис ҳам бугунги кунда
Арис, Сирдарё, Или, Талас ва Ертис
дарёлари ҳавзасидаги экологик муво-
занатни сақлаш масаласи бутун мам-
лакатимиз ахолиси учун умуммиллий
аҳамиятга эга.

Қозғистон – катта ҳудудга эга,
аммо сув манбалари чекланган мам-
лакат. Биз учун ҳар бир қатра сув –
миллатнинг эртанги ҳаёт, келажак

